

Izšla vank dan razen sobot, nedelj
in praznikov
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays

PROSVETA

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rorckwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXXIX IN TWO PARTS—PART I Registered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., PETEK, 18. APRILA (APRIL 18), 1947 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 77

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Nove eksplozije pretresle mesto v Texasu

Več sto ljudi ubitih in čez 3,500 ranjenih. Povzročena škoda znaša čez \$75,000,000. Trupla žrtev pod razvalinami

Texas City, Tex., 17. apr.—Nove eksplozije so zamajale o-bal tega razdejanega prista-nišnega mesta danes zjutraj. Pripetile so se na parniku High Flyer, zasidranim ob pomolu. Na parniku je bilo 9,000 ton so-litra in 2,000 žvepla.

Kosi parnika so se razleteli po eksplozijah. Nekateri kosi so bili vrženi četrtilje daleč.

Prva eksplozija se je pripetila večerja na francoskem tovor-nem parniku Grandcamp. Spro-žila je verigo eksplozij, ki so raz-dejale tovarne Monsanto Chemi-cal Co. Tovarne so bile zgra-jene v vojnem času in so stale \$19,000,000. Eksplozije so zane-le požare, ki še vedno divjajo. Skoro vse mesto, ki je imelo 15,000 prebivalcev, je v razvalinah.

Kakor parnik High Flyer, je bil tudi parnik Grandcamp na-ložen s solitrom. Poročilo pravi, da je bila na parniku, ki je bil razdejan, tudi municija.

Požari, katere je zaneli prva eksplozija, so zajeli pomole in se potem razširili na industrijs-ke predele. Sodi se, da je bilo od 45 do 120 ljudi ubitih in čez 3,500 ranjenih. Bojazen je, da bo veliko število ranjencev pod-leglo poškodbam.

Katoliški duhovnik M. A. Re-cord iz Houstona je dejal, da je več sto ljudi pod razvalinami poslopij. Vsi člani posadke par-nika Grandcamp so bili ubiti. Povzročena škoda znaša čez \$75,000,000.

Prva eksplozija je zamajala vse kraje v razdalji čez sto milj. Povzročila je ogromno škodo v Galvestonu, ki je oddaljen enajst milj od Texas Cityja. Ljudje v Galvestonu so bežali iz hiš v do-mnevi, da se je pripetil potres.

Domače vesti

Smrt pionirja

Wick Haven, Pa. — Dne 10. aprila je umrl Joseph Lenček, star 72 let, doma iz Mengša na Gorenjskem, v Ameriki 45 let. Tukaj zapušča ženo. Bil je član društva 165 SNPJ in njegov predsednik 21 let nepretrgoma. Bil je tudi delegat osme redne konvencije in po mišljenju trden socialist do zadnjega.

Ameriške bojne ladje v grških vodah

Atene, Grčija, 17. apr.—Eno-te ameriške bojne mornarice so dospole v grške vode, v katerih bodo imele manevre. Zdaj so v zalivu Sudu ob Kreti, grškem otoku. Prihod bojnih ladij so pozdravili ameriški in grški uradniki. Manevri so povezani s Trumanovim programom fi-nančne in vojaške pomoči Grčiji in Turčiji, "da se zaščiti pred komunizmom."

Nova čilejska vlada formirana

Santiago, Čile, 17. apr.—Pred-sednik Gabriel G. Videla je for-miral novo vlado. V tej ni no-benega levčarja. V prejšnji vla-di so bili trije komunisti.

SPOJITEV KOREJSKIH IN KITAJSKIH KOMUNISTIČNIH SIL NAZNANJENA

Seoul, Koreja, 17. apr.—Vsa znamenja kažejo, da je že bil sklenjen dogovor med kitajski-mi komunisti in komunistično administracijo v severni Koreji, ki je pod rusko okupacijo. Po poročilih, ki prihajajo iz sovjets-ke cone, so korejske čete, kate-re so sodelovale s kitajskimi ko-munističnimi silami v Mandžuri-ji, prekoračile mejo pred več tedni in dospole v Korejo. Zdaj tvorijo jedro skupne oborožene sile v severni Koreji.

Skoro vsi Korejci so bili člani takozvane prostovoljne armade, ki se je borila na strani kitajskih komunističnih sil proti Japon-cem. Korejska komunistična ar-mada šteje čez 50,000 mož.

Poveljniki te armade so se iz-šolali v vojaških akademijah in političnih šolah, katere vzdržu-jejo kitajski komunisti. Glavni poveljnik in vodja vojaške orga-nizacije je general Kim Mu Čung, ki ima važno pozicijo v kitajski komunistični stranki.

Čung je postal poveljnik za-ščitne vojaške sile, kar je uljud-no ime nove korejske armade. Vse kaže, da bo igrala važno vlo-gu v sovjetski coni.

Proces spojitve korejskih in kitajskih komunističnih sil se je pričel zadnji jesen. Spojitev je v soglasju s programom sovjets-kih vojaških avtoritet v severni Koreji. Gotovo je, da bodo spo-jene komunistične sile igrale važno vlogo v Koreji tudi po umiku ruskih čet. Možnost je, da bo vsa Koreja postala komu-nistična po odkopiku ameriških okupacijskih čet iz južne Kore-je.

Ameriške vojaške avtoritete v južni Koreji nudijo podporo re-akciji v upanju, da bodo ustavi-le pohod komunizma.

Vlada dreza Lewisa in operatorje

Predlagala je sestanek v Washingtonu

Washington, D. C., 17. apr.—Federalna vlada je začela dre-zati Johna L. Lewisa, predse-dnika rudarske unije UMWA, in operatorje, da jih pridobi za iz-ravnavo dolgega konflikta. Na-slovila jim je povabilo, naj se sestanejo na konferenci v Wa-shingtonu 29. aprila.

Vlada je zasegla premogovni-ke v maju preteklega leta in s tem končala splošno rudarsko stavko, ki je trajala 59 dni. Nje-na kontrola premogovnikov bo avtomatično zaključena 30. ju-nija; takrat bodo premogovniki vrnjeni privatnim lastnikom.

N. H. Collison, administrator zaseženih premogovnikov, je po-slal pisma operatorjem in Le-wisu s povabilom, naj se sestan-jejo na konferenci v Washing-tonu in obnove pogajanja glede sklenitve nove pogodbe. Federalni delavski odbor je tudi po-zval operatorje in reprezentante rudarske unije, naj takoj obno-ve pogajanja.

Povabilo še ni dobilo odziva iz glavnega stana rudarske unije in ne s strani operatorjev. Obe stranki sta namignili, da je tre-ba več časa za razmotrivanje povabila.

Collison je razkril, da je po-slal pismo senatorju Capehartu, republikancu iz Indiane, pred nekaj tedni. Pismo vključuje priznanje, da so se dosedanja prizadevanja za razgovore med Lewisom in operatorji izjalovila.

Federalni delavski odbor je izjavil, da se kolektivna pogaja-nja med rudarsko unijo in ope-ratorji lahko takoj obnove.

Ogrski zarotniki obsojeni v smrt

Budimpešta, Ogrska, 17. apr.—Ljudsko sodišče je obsodilo tri zarotnike v smrt z obglavitvijo. Obtožnica jim je očitala, da so skovali zaroto, katere cilj je bil strmoglavljenje vlade. V smrt so bili obsojeni Gyorgi Donath, bivši general Lajos Dalnaki Ve-ress in Sandor Andras. Deset drugih obtožencev je bilo obso-jenih v zapor od enega leta do smrti.

Petrillo pozvan pred kongresni odsek

Washington, D. C., 17. apr.—James C. Petrillo, predsednik Ameriške federacije godbeni-kov, je bil pozvan pred kongres-ni odsek za delavske zadeve. On bo moral razkriti notranje zade-ve in poslovanje federacije. Po-ziv mu je poslal kongresnik Hartley, načelnik odseka.

DISKUZIJE O AVS-TRLI NA MOSKOV-SKI KONFERENCI

Podpredsednik jugoslo-vanske vlade Kardelj bo predložil zahteve

PODPIS MIROVNE POGODBE

Moskva, 17. apr.—Zunanji mi-nistri štirih velesil—Rusije, Ame-rike, Velike Britanije in Fran-cije—bodo danes razpravljali o mirovni pogodbi za Avstrijo. Skušali bodo doseči sporazum glede bodočnosti Avstrije, ker se niso mogli zediniti o rešitvi nem-ških problemov.

Pot diskuzijam so odprli na-mestniki zunanjih ministrov. Po-ročilo pravi, da so se zednili o nekaterih klavzulah pogodbe za Avstrijo. Klavzule se nanašajo na ustanovitev neodvisne in de-mokratske Avstrije.

Glavne sporne točke v zvezi z mirovno pogodbo za Avstrijo še čakajo rešitve. Te so tolma-čenje nemškega premoženja v Avstriji, razseljene osebe in za-hteva Jugoslavije, da mora do-biti slovensko Koroško.

Na včerajšnji seji zunanjih ministrov je bil sprejet zaklju-ček glede diskuzije o zahtevah Jugoslavije. Pred ministri bo nastopil in predložil zahteve Edvard Kardelj, podpredsednik jugoslovanske vlade in načelnik jugoslovanske delegacije v Moskvi.

Voljo za doseg sporazuma o bodočnosti Avstrije je pokazal na včerajšnji seji britski zuna-nji minister Ernest Bevin. Pred-lagal je, naj se pogodba za Av-strijo podpisne na moskovski kon-frenci. Ruski zunanji minister Molotov je naznanil, da ne bo u-govarjal ali vodil opozicije proti sprejetju predloga.

Nesoglasje glede metod pri reševanju nemških problemov še traja. Nastal je zastoj, ki najbrže ne bo zlomljen. Očitno je, da se situacija ni izpreme-nila po konferenci med ameri-škimi državnim tajnikom Mar-shallom in premierjem Stalinom v Kremlinu. Kar se je dogaja-lo v Kremlinu, je še zavito v tajnost. Razgovor med njima je trajal 90 minut. Gotovo je le to, da razgovor ni ustvaril pogojev za doseg sporazuma med zunanjimi ministri o reše-vanju kompliciranih vprašanj. Ameriški predlog glede skleni-tve 40-letnega pakta med štirimi velesilami, da se Nemčija raz-oroži in demilitarizira, je, vsaj kolikor se tiče Rusije, pokopan.

Proračun pred britskim parlamentom

London, 17. apr.—Hugh Dal-ton, finančni minister v delav-ski vladi, je predložil letni pra-račun parlamentu. Proračun ka-že socialistične smerne z eno izjemo. Ta je v zvišanju davka na tobak za 50 odstotkov.

Francoski predsednik odpotoval v Afriko

Pariz, 17. apr.—Vincent Au-riol, socialist in predsednik fran-coske republike, se je ukrcal na križarko Richelieu, ki je odrini-la proti francoski Zpadni Afri-ki. Naznanilo pravi, da je obisk demonstracija dobre volje.

Nemški feldmaršal spoznan za krivega

Nuernberg, Nemčija 17. apr.—Nemški feldmaršal Erhard Milch je bil na obravnavi pred ameri-škim sodiščem spoznan za kriv-ega kot vojni zločinec. Obsod-ba bo izrečena danes. Možnost je, da bo obsojen v smrt na vis-licah.

Španija je velika jetnišnica

McMahon omenil spor s Francovo vlado

New York, 17. apr.—Francis E. McMahon, dopisnik newyor-škega lista Post, kateremu je vlada španskega diktatorja Franca odvzela poverilnico in ga izgnala iz Španije, je po prihodu v New York dejal, da je Špani-ja največja jetnišnica na svetu.

Državni departmet je prote-stiral proti izgonu McMahonona pri španskem ministrstvu za zu-nanje zadeve, toda dosegel ni ni-česar. McMahon je bil prej pro-fesor na katoliški univerzi Notre Dame v South Bendu, Ind., in na čikaški univerzi. Dejal je, da je 25,000,000 Špancev v jetnišni-ci in da je velika večina špan-skega ljudstva proti režimu dik-tatorja Franca.

"V Španiji ni svobode tiska, govora in ne zborovanja," je re-kel McMahon. "Imel sem potež-koče in spor s Francovo vlado, ko sem v svojem poročilu ome-nil, da je zunanji minister Mar-tin Artaja udeležen v sleparskih kupčijah. Poročilo je bilo pre-streženo in ni dospelo v urad li-sta Post."

Francov režim skuša uveriti svet, da imajo tuji časnikiarji vs-o svobodo v Španiji. Moje in iz-kušnje drugih časnikiarjev pobi-jajo trditve o svobodi tiska v v Španiji."

Reuther zavrnil ponud-bo avtne korporacije

Detroit, Mich., 17. apr.—Wal-ter P. Reuther, predsednik unije združenih avtnih delavcev CIO, je zavrnil ponudbo korporacije General Motors glede zvišanja plače za deset centov na uro. V tovarnah te korporacije v De-troitu in drugih mestih je upo-slenih okrog 220,000 delavcev. Reuther je dejal, da bo unija vztrajala pri zahtevi, da mora biti plača zvišana za 23 in pol centa na uro.

De Gaulle predlaga re-organiziranje Francije

Strasbourg, Francija, 17. apr.—General Charles de Gaulle je v svojem govoru v tem mestu predlagal temeljito reorganizira-nje četrtne francoske republike in ustanovitev nove politične stranke, ki naj bi ga podpirala kot voditelja nove Francije. "Mi ne moremo izvajati oblasti kot država v politični razdeljeno-sti," je dejal. "Francija ima preveč političnih strank. Repu-blika je v nevarnosti kaosa in anarhije."

NEMCI SE UPIRAJO ZEMLJIŠKIM REFORMAM V AMERIŠKI CONI

Berlin, 17. apr.—Besednik a-meriške vojaške vlade je dejal, da se nemške avtoritete upirajo zemljiškim reformam v ameri-ški okupacijski coni. Zaradi op-zicije je moral general Lucius D. Clay izdati ultimatum z grožnjo, da bo nastopil odločno proti av-toritetam.

Dr. Conrad Hammer, načelnik divizije za zemljišča v ameriški vojaški vladi, je priznal, da od-por proti zemljiškim reformam narašča. Izjema je samo pro-vinca Hesse. V ameriški okupa-cijski coni so Bavarska, Baden in Wuerttemberg.

Velika razlika je med zemlji-škimi reformami v ameriški coni in onimi v ruski coni. Sovjet-ske avtoritete so začele izvajati program takoj po brezpozojni kapitulaciji Nemčije. Lotile so se težkega problema, ker so bila posestva junkejev koncentrirana v Prusiji in na ozemlju vzhod-no in severno od Berlina.

V ruski coni so posestva v ob-segu 250 in več akrov tvorila 45 odstotkov vse zemlje, dočim so v britski coni tvorila 15 odstot-kov, v ameriški pa samo pet od-stotkov. V francoski coni je bilo samo 600 posestev, ki so obse-gala čez 250 akrov.

Francoske avtoritete so instru-irale nemške uradnike, naj se-stavijo načrt zemljiških reform v prihodnjih treh tednih. Pri-čakuje se, da bodo tudi britske avtoritete uveljavile zemljiške reforme v svoji okupacijski coni.

Možne posledice ameriške pomoči Grčiji in Turčiji

Vprašanje je, kakšno vlogo bo igrala Velika Britanija v konfliktu med Ameriko in Rusijo. Sklenjena pogodba v veljavi

Washington, D. C., 17. apr.—Diskuzije so v teku o posledicah, ki bodo sledile, ako bo Amerika podarila \$400,000,000 Grčiji in Turčiji in bo Rusija videla v tej gesti priprave za vojno. Skoro gotovo je, da bo kongres odobril Trumanovo politiko.

Moskva bo sprejela odobritev na znanje kot deklaracije odpr-te sovražnosti. Ugibanje je, kak-šno vlogo bo igrala Velika Britanija v slučaju izbruha vojne med Ameriko in Rusijo. Mnenje prevladuje v Washingtonu, da Amerika lahko računa na podpo-ro Velike Britanije. Slednja se bo morala postaviti na stran Amerike, če že ne iz hvaležnosti, ker ji je ameriško orožje omogo-čilo zmago v prvi in drugi sve-tovni vojni, pa vsaj zaradi nje-nih lastnih interesov.

To mnenje je čudno, ako se pomisli, da ima Velika Britani-ja pogodbo z Rusijo, ki je še ved-no v veljavi. Sklenjena je bila 26. maja l. 1942 za dobo 20 let. Državi sta se s pogodbo obveza-li, da bosta pomagali druga dru-gi, ako bosta v nevarnosti agre-sije ali napada. Ena provizija pogodbe se glasi:

"Državi se obvezujeta, da ne bosta sklenili nobene zveze in ne pridružil se nobeni koaliciji, ki bi bila naperjena proti Veli-ki Britaniji ali Rusiji."

Veljavnost sklenjene pogodbe bo potekla 1962. Britski zunanji minister Bevin je celo predlagal podaljšanje veljavnosti za dobo 50 let.

Bevin je bil tarča ruske kriti-ke, ko je izjavil, "da se Velika Britanija ni zvezala z nobeno drugo državo." Field maršal Montgomery je bil potem poslan v Moskvo, kjer je konferiral s premierjem Stalinom in drugimi ruskimi voditelji. Takrat je jav-no izjavil, da je Velika Britani-ja za podaljšanje pogodbe z Ru-sijo.

Na podlagi vseh dejstev in po izjavah odgovornih britskih dr-žavnikov je pogodba v polni vel-javi. Domneva je, da bo Velika Britanija nevtralna v slučaju iz-bruha vojne med Ameriko in Rusijo. Ako bo videla možnost poraza Rusije, se lahko obrne na peti in postavi na stran Ameri-ke, v obratnem slučaju pa se bo sklicevala na pogodbo in nagla-šala, da mora biti nevtralna.

Clani kongresne grupe se vrnili domov

Washington, D. C., 17. apr.—Clani kongresne grupe, ki so obiskali Grčijo in Turčijo, so se vrnili v Washington. To so tvo-riili senatorji Barkley, Hatch, Ferguson in Brewster ter kon-gresniki Vorys, Short, Cooley, Poage, Johnson in Kefauver. V Turčiji so se mudili poldrugi dan, v Grčiji pa en dan. Barkley je v Atenah dejal, da so se čla-ni grupe prepričali, da Grčija in Turčija sta upravičeni do ame-riške finančne in vojaške po-moči.

Rusija imenovala guvernerja za Trst

Lake Success, N. Y., 17. apr.—Rusija je včeraj nominirala gu-vernerja za Trst, ki je postal svobodno mesto pod nadzor-stvom organizacije Združenih narodov. Guverner naj bil bil George Branting, član švedske-ga parlamenta. Pričakuje se, da bosta Amerika in Velika Brita-nija ugovarjali, ker imata svoje kandidate za pozicijo guvernerja. Branting je znan kot prija-telj Rusije, dasi ni komunist. Star je 60 let.

Sabotiranje naporov za izboljšanje odnošajev

Berlin, 17. apr.—Armond D. Willis, ki je resigniral kot di-rector biroja za informacije a-meriškega poslanštva v Moskvi, je dejal, da so člani štaba po-slanštva odprti sovražniki Ru-sov in da sistematično sabotira-jo vsa prizadevanja za izboljša-nje kulturnih odnošajev med Ameriko in Sovjetsko unijo. On se je ustavil v Berlinu na poti domov.

Willis je bil prej profesor na univerzi Northwestern v Evan-stonu, Ill. Člane štaba ameri-škega poslanštva v Moskvi je označil za grupo intrigantov, ker javno izpovedujejo svoje proti-sovjetske nazore.

"Člani štaba ameriškega po-slanštva," je dejal, "si grade ugled in kariere s sovraštvom do Rusov. Vsakdo, ki pride v urad poslanštva, se bo v nekaj mi-nutah prepričal, da je to resni-ca. Celotno poslanik Walter B. Smith poudarja, da Američani in Rusi se ne bodo nikdar spo-razumeli in da ni prostora za oba naroda na svetu. Eden mo-ra biti uničen."

Willis je razkril, da se je od-ločil za resignacijo, ko ga je Smith obvestil, da bo premeščen v Budimpešto, ogrsko prestolni-co. S teš, je pokazal, da se ga hoče iznebiti, ker ni rusofob.

Trije ubiti v potresu v Grčiji

Atene, Grčija, 17. apr.—Tri osebe so bile ubite v potresu, ki je zamajal mesto Patras in oko-lico. Povzročena škoda je veli-ka. Patras leži sto milj vzhod-no od Aten.

... **Chinook in Canada \$2.00**

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

3019 N. Damen ave.
Chicago, Ill.

ZUNANJA POLITIKA JUGOSLAVIJE

Govor maršala Tita pred skupščino dne 31. marca

(Nadaljevanje)

Po sporazumu v Potsdamu naša celotna nemška reparacija 20 milijard dolarjev, od česar bo dobila Sovjetska zveza 10 milijard, vstevši pri tem tudi Poljsko. To je povsem upravičeno, ker je Sovjetska zveza za nas trpela med vojno, podobno pa tudi Poljska. Preostalih 10 milijard morajo dobiti Anglija, Amerika, Francija, Jugoslavija in druge države, ki so jih okupirale nemške čete. Od te reparacije vsote je odpadlo na Jugoslavijo približno 700 do 800 milijonov dolarjev, kar še daleč ne ustreza stvarni škodi, ki jo je utrpela Jugoslavija v materialnem pogledu pod Nemško okupacijo.

Razume se, da se mi ne moremo pomiriti s takim stanjem stvari in zahtevamo, da nam dajo tisti del nemških reparacij, ki je določen za nas, neokrnjen, prav tako pa zahtevamo, da nam povrne Avstrijo škodo v obliki reparacij. Če pa hočejo nekateri zavezniki spregledati Nemčiji ali Avstriji reparacije iz katerih koli vzrokov, potem naj storijo to na svoj račun, ne pa na račun naše dežele, ki je v materialnem pogledu relativno najbolj trpela in se spričo tega ne more v nobenem primeru odrediti celotnemu delu reparacij, ki so ji namenjene.

Razume se, da je tako stališče naših zapadnih zaveznikov nasproti Jugoslaviji glede njenih upravičenih interesov posledica njihovega splošnega političnega stališča nasproti novi Jugoslaviji, ki ga ne moremo imenovati kot prijateljskega. Jugoslavija jim kot taka ni simpatična, ker je šla po poti popolne politične in ekonomske neodvisnosti, resnične ljudske demokracije, ne pa po poti psevdodemokracije, ki so nam jo stalno in imperativno priporočali. Ne, naši narodi niso več hoteli, da bi se pri nas obnovila tako imenovana zapadna demokracija, demokracija Pašića, Bože Maksimovića, Stojadinovića, Jeftića, Dragiša Cvetkovića, Mačka, kralja Aleksandra in Pere Živkovića. Naši narodi so izbrali novo pot, pot splošne izgradnje naše dežele ter ustvarjanja nove in srečnejše bodočnosti za najširše delovne množice v mestu in na deželi.

Z neverjetno vztrajnostjo klevetava zapadna reakcija Sovjetsko zvezo, kako naj bi Sovjetska zveza spravila pod svoj vpliv male dežele v vzhodni Evropi, med katerimi tudi Jugoslavijo, Jugoslavijo pa klevetajo, da je navaden satelit itd. Da, Jugoslavija in druge dežele na vzhodu gredo skupno s Sovjetsko zvezo prav tako, ker vedo, da Sovjetska zveza ne ograža njihove neodvisnosti. S Sovjetsko zvezo smo složni tudi po vojni prav zaradi tega, ker smo se globoko prepričali, da ima od velikih zaveznikov samo Sovjetska zveza razumevanje za naše trpljenje in žrtve v veliki osvobodilni vojni. Mi in ostale male dežele na vzhodu Evrope smo složni s Sovjetsko zvezo zbog tega, ker smo se prepričali, da se od vseh velikih in malih zaveznikov na zapadu samo Sovjetska zveza iskreno in vztrajno bori za udržitveni miru na svetu, ki je narodom tako potreben. Mi smo složni s Sovjetsko zvezo zaradi tega, ker prihajajo iz Sovjetske zveze glasovi o miru, kar ustreza tudi našim težnjam, nasprotno pa govorijo na zapadu neprenehoma o atomski bombi in grozi za vojno. Vidimo, kako so se angažirale Anglija, Amerika in nekatere druge dežele v Grciji, Indoneziji, na Kitajskem itd., da bi zadušile svobodno ljudstvo in demokracije pravice. Vidimo tudi, da iz Evrope ameriški imperialisti z odkrito vojno onim deželam, ki se niso pokorili njihovi finančni diktaturi.

Hkrati pa se strinjamo z vsem, karredni demokratičnimi cilji, na zapadu, ki si tudi želijo, niti in prijateljskega sodelovanja in ki tudi vodijo boj proti vojnim hujskačem v njihovih deželah. Nas stalno sprašujejo, kaj niso naši odnosi, ki so z Ameriko boljši. Na to smo namreč odgovorili in dajemo razlago, da to zboljšanje odnosov z Ameriko ni odvisno od nas, poskušali smo vse,

da bi se ti odnosi izboljšali. Toda kaj moremo mi, če ameriško veleposlanstvo na čelu z veleposlanikom Pattersonom ni napravilo nobene take poteze, ki bi omogočila zblizanje med Jugoslavijo in Ameriko. Nasprotno, veleposlanik Patterson in njemu podrejeni uslužbenci so delali vse, da se ti odnosi poslabšajo. Na eni strani neprestano vmešavanje v naše notranje zadeve in podpiranje reakcije pri nas, kar pomeni z drugimi besedami oviranje konsolidacije naše države, na drugi strani pa neprestano klevetniško obveščanje ameriške javnosti o novi Jugoslaviji, prav tako pa tudi po vsej verjetnosti nepravilno obveščanje ameriške vlade o razmerah v naši državi.

Nam se čisto očita, da ne cenimo pomoči, ki nam jo je nudila UNRRA po vojni, včasih pa izgleda in mislim, da se ne motim, da nas hočejo premotiti z iskazovanjem določene pomoči našim narodom, kakršen je primer s pšenico in podobno. Razume se, da ni točno, da mi ne cenimo pomoči UNRRA-e, mi to pomoč cenimo, ker je zelo dobro došla naša razrušeni in izmučeni državi. Vendar pa naši narodi ne smatrajo te pomoči za milostino, ampak za pomoč, do katere imajo polno pravico, kot zavezniki, ki v skupnem boju ni štedil nobenih žrtv za zmago Združenih narodov. Ako vzamemo odnos v ljudskih žrtvah, potegne tehnika absolutno na stran Jugoslavije v razmerju do Amerike.

Dalje, naši narodi, naši kmetje, delavci in ljudska inteligenca, niso med vojno obžalovali svojih življenj, kaj še imovine. Ljudstvo v mnogih področjih naše države je žrtvovalo svojo imovino: hiše, živino in vse, kar je imelo, in potem naj bi to ljudstvo ne imelo pravice do pomoči? Če ima kdo pravico nekaj očitati oziroma biti nezadovoljen, potem so to naši narodi, katerih žrtve je bila naša država v tej vojni, kot Jugoslavijo, ki je bila njihova zvesta zaveznica. Ravnanje ameriških uradnih krogov glede nadaljnega pošiljanja živil, pšenice in podobnega v Jugoslavijo, kar so zahtevali predstavniki UNRRA-e, ker vlada v Jugoslaviji poleg vojnih razdeljav zaporom dve leti velika suša, ni v nobenem primeru v skladu z njihovimi izjavami, da dajanje pomoči v vojni prizadetim državam ni odvisno od notranjih političnih razmer katere koli države.

Tovariši in tovarišice! Rad bi spregovoril še nekoliko besed o tisti, lahko bi skoraj rekel zoprni kampanji, ki se sedaj zlo namerno in zelo tendenciozno vodi v nekaterih zapadnih državah proti Jugoslaviji.

Za temo so vzeli pšenico. Zapadni tisk govori, da je v Jugoslaviji strašna lakota, da grozi Jugoslaviji zaradi lakote katastrofa, da je Jugoslavija izvažala svojo pšenico in koruzo, narod pa da strada, da je jugoslovanska vlada prosila Ameriko za 200 tisoč ton in da je prosila celo Anglijo, da bi na nekakšen način preprečila to tragedijo, ki čaka našo ljudstvo, da Jugoslavija izvažuje svinje in mast—bog ve kaj še vse—inozemstvu.

Danes torej izjavljamo tukaj, da ni resnica in da je navadno obrekovanje, da izvažamo mi v inozemstvo živež, pšenico, koruzo, svinje, mast itd. Danes navajajo že številke, mi pa nismo izvozili še niti 1 kg masti in ne bomo izvozili niti enega kilograma, dokler ne bomo krili svojih potreb.

Vse to se klevete, ki imajo jasno tendenco. Tukaj svečano izjavljam, da ne bomo nikoli od nikogar zahtevali milosti, ampak samo pomoč, tisto pomoč, do katere imamo po našem mnenju pravico.

Ne, tovariši ljudski poslanci, ni na naši strani krivda, da se odnosi z ameriško vlado niso izboljšali, ker mi zares želimo, da bi se ti odnosi izboljšali, in se trudimo na vso moč, hkrati pa pričakujemo, da nam bodo tudi z druge strani prišli nasproti.

(Konec prihodnjic.)

ka, Kordun, Črna gora, Bosna in Hercegovina, pa tudi mnogi drugi kraji po ostali čisto brez vsega, tako da moramo danes napeti vse sile, da prehranimo to prebivalstvo. Po zunanjem ministrstvu smo dali večiti zaveznikom, da ne prosimo na kolehni pomoči, ampak da prosimo pomoči, ker imamo pravico na njo.

Če dajemo pomoč Nemčiji, Avstriji in drugim državam, ki so bile v vojni proti nam in zaveznikom, zakaj ne bi imeli mi pravice za to pomoč? Toda oni so to našo zahtevo spreminili v propagando, češ da smo padli na kolena, da jugoslovanska vlada nima sposobnosti, ker je pripeljala ljudstvo zaradi lakote na rob propada. S tem so želeli izpodkopati naš ugled v inozemstvu in dokazati, da Jugoslavija ni konsolidirana in solidna država, z eno besedo, da jih rabimo, in če mi pristanejo na to, da bodo (oni) naši varuhi, da nam bodo dali 200 tisoč ton žita. Toda mi, tovariši, nočemo varuhov.

Storili smo vse, kar je bilo v naši moči, da v naši državi nič ne bo umrl od lakote. Tudi danes se trudimo, ko zahtevamo žita pri tistih, ki ga imajo, da bi ga dali tistim, ki ga nimajo. Če bodo pri tem pokazali nerazumevanje ali zlobno nasprotovanje, sem prepričan, tovariši poslanci, da bo vse pošteno ljudstvo odobrilo tudi naše najostrejša ukrepe proti tistim, ki bi nas skušali v teh težkih časih ovirati.

Kakor sem že rekel, nas obrekujejo, da izvažamo živež. Konkretno pravijo, da smo darovali 20.000 ton pšenice in koruze Rumuniji in 10.000 ton Albaniji. Tovariši, kaj je na stvari? Ko je bilo lanske jeseni vsemu svetu pa tudi nam znano, da je v Rumuniji težko in kritično stanje, da so kraji, kjer je ljudstvo v nevarnosti, da pomre od lakote, tedaj je prišel k meni sekretar romunske vlade in me naprosil, da bi pomagal Rumuniji in da bi ji posodili. Rekel sem mu, da ne moremo prodajati, da tudi ne moremo podariti, ker tudi sami nimamo; če pa bi vsaj nekaj imeli, bi rade volje podarili, ne pa prodali. Rekel sem mu, da bomo posodili Rumuniji, čeprav sami potrebujemo. S tem se je popolnoma strinjal in rekel, da bo to za Rumunijo resna pomoč, če v decembru ne bo prišlo do lakote. In res smo Rumuniji posodili 20.000 ton pšenice in koruze. Sedaj vodijo v inozemstvu kampanjo, češ, da mi izvažamo žito in zakaj naj bi nam potem oni dali žito. Torej človekoljubno, prijateljsko in najbolj človeško gesto naše vlade izrabljajo reakcionarji proti nam tudi v naši državi, češ, da mi razpisno gospodarimo tudi na zunaj, in češ, da mi delamo politično svojemu lastnemu ljudstvu.

Ista stvar je tudi z Albanijo. Albanija je bila naš zaveznik v vojni, njeni sinovi so padli v Sandžaku in se skupaj z nami borili na svojem in na našem ozemlju. Toda zapadni zavezniki, ki bi ji morali pomagati, so ji obrnili hrbet; proti njej se vodi divja kampanja. Ali naj mi kot narod, ki ve, kaj pomeni trpljenje, ostanemo pri vsem tem pasivni in ali se nam more zameriti, če nismo mogli mirno gledati, kako je albanski narod zapuščen od vseh ter strada in umira, da bi po njihovi zamisli laže postal njihov plen? Mi kaj takega nismo mogli storiti in smo pomagali albanskemu narodu, kolikor smo mogli; če pa bo treba, mu bomo še pomagali.

Danes torej izjavljamo tukaj, da ni resnica in da je navadno obrekovanje, da izvažamo mi v inozemstvo živež, pšenico, koruzo, svinje, mast itd. Danes navajajo že številke, mi pa nismo izvozili še niti 1 kg masti in ne bomo izvozili niti enega kilograma, dokler ne bomo krili svojih potreb.

Vse to se klevete, ki imajo jasno tendenco. Tukaj svečano izjavljam, da ne bomo nikoli od nikogar zahtevali milosti, ampak samo pomoč, tisto pomoč, do katere imamo po našem mnenju pravico.

Ne, tovariši ljudski poslanci, ni na naši strani krivda, da se odnosi z ameriško vlado niso izboljšali, ker mi zares želimo, da bi se ti odnosi izboljšali, in se trudimo na vso moč, hkrati pa pričakujemo, da nam bodo tudi z druge strani prišli nasproti.

(Konec prihodnjic.)

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

li popolnoma oskubeni in še dolg povrhu.

In sedaj po vojni, ker so nam razbili vse tovarne, ko so nam odpeljali vse stroje, ko so nas popolnoma izropali, trgovine do zadnjega praška okradli, nam manjka vsega vsepovsod. Saj so tovarne že popravili, tudi nove postavili, ali zaenkrat pri vsej svoji pridnosti ne morejo zadostiti vsem potrebam. Vsega tega vitam v Ameriki niste niti občutili; mogoče ste v časopisih brali, kaj delajo z nami Italijani in Nemci, najbrže pa še to ne. Potem pa italijanska, nemška in domača policija! Kaj so ti vrage z nami delali! Šel si v mesto po opravkih — blokada! Vse je bežalo na vse strani. Kar so jih zajeli: na avtomobile, v kasarne in na vlak v internacijo, take, kakršni so bili, brez vsega. Pa si se ob 5. uri zjutraj zbudil v prestrašen: hišne preiskave in pobiranje možkih.

Kar hitro smo se morali napraviti, na tovarne avtomobile, v kasarne in tam: ali — ali! Če si imel smolo, si šel na levo in v internacijo. Le redki smo imeli srečo, da so nas dali na desno in smo bili izpuščeni domov. Mnogo jih je bilo tako pobranih po osemkrat in končno ne niso ušli svoji usodi. — Ali se je počel ustavil pred hišo avto: bum, bum, bum, po vratih. Vse se je treslo. Aretacija! In tako so neke noči od pol dveh tolkli tudi po vratih hiše, kjer stanujemo. Prišli so do stanovanja: zvonili so in smo morali odpreti. Prišli so po hčerko Majdo. V desetih minutah je morala spraviti vse skupaj in so jo odpeljali. Potem so jo do nezvesti mučili, tepli, brcali, metali ob zid, tolkli jo po trebuhu, pulili ji lasse, med prste stavili svinčnike in stiskali, lomili kosti itd.

Tri mesece je visela med življenjem in smrtjo in potem so jo odpeljali na delo v Nemčijo. Kar smo ji dali notri jesti in za seboj za na pot, so ji do zadnjega kočka vse pokradli naše domače farške zverci, ki so Nemcem pomagali in nas izdajali.

Na tisoče so jih zaprli, na tisoče mučili, na tisoče umorili na zverinski način in na tisoče odpeljali v internacijo, kjer so od lakote umirali, kjer so žive sežigali, kjer so jih zastrupljali in delali poizkuse, kakor na živilih. Nemogoče je popisati, kaj so si vse te človeške zveri izmišljale in s kakšnim užitek so to delale. In vsak dan, vsako noč nas je čakala aretacija, vsak dan, vsako noč smo se tresli, kdaj pridemo na vrsto. Vsi bi tudi prišli na vrsto, vse bi nas odpeljali in uničili, da jih ni prehitel konec.

(Dalje prihodnjic.)
Karl in Marija.

Čudne oporoke

Evo nekaj čudnih oporok, ki so jih sestavili po večini čudaki, ljudje, ki so se vse svoje življenje pehali le za zaslužkom, ki so se trudili, da je kupček naraščal in si niso privoščili ne oddiha ne zabave ne zakonskega udobja. Ko so se zavedli svojega bogastva, je bilo že prepozno, da bi izpregli. Zaslužek jim je bil že prešel v kri. Končno so se pa le zavedli, da se bo treba posloviti od vsega pozemeljskega blaga. Komu naj zapustijo svoje bogastvo, ko si pa niso znali pridobiti v službi nesrečnega mamona nobenega prijatelja? In tako so nastale te čudne oporoke, vse so izza dobe tik pred svetovno vojno.

Thaunay v Parizu je imel lepo knjižnico. Po njegovi smrti niso mogli nikjer dobiti njegove oporoke. Njegov nečak Pavel se ni mnogo zmenil za dvajset tisoč knjig v stricovi knjižnici. Kmalu nato je pa pričel popravljati električno napeljavo elektrotehnik Bougel, ki je takoj začel pregledovati knjižnico. Bil je velik ljubitelj knjige. Dobil je v nekem Vernerjevem romanu 300.000 frankov v bankovcih in to vsoto je zapustil stari Thaunay v oporoki tistemu, ki jih izsledil v njegovih knjigah.

George Osborn iz Dunstable na Angleškem je bil hud nasprotnik alkohola. Zapustil je po svoji smrti vse svoje premo-

ženje 25 revnim sorojakom, ki se jim pa mora dokazati, da ne marajo ne za pivo ne za žganje. Poseben odbor bi moral preiskati vso zadevo, toda celo pri preizkušnji je dišalo vseh 25 mož zelo sumljivo po alkoholu. Poročilo ne pove, če so ponovili preizkušnjo.

Neki bostonski odvetnik je napisal v svoji oporoki: "Ena mojih gramofonskih plošč izda skrivalec mojega bogastva." Njegov sorodnik je preiskoval ploščo, noč in dan je sedel in poslušal pesmi, operete, opere in predavanja. Plošč je bilo na tisoče. Sorodnik ni vzdržal dolgo, čez nekaj tednov je znozel sredi nešteti kupov gramofonskih plošč. Upravitelji zapuščine so končno iztaknili ploščo, ki je izdala skrivnost: "Premoženje je skrito za podobo Matere božje v salonu."

Ves Neapelj je poznal Annibala Tosclia, ki je umrl pred leti v starosti 94 let. Zapustil je obelisk ob glavni cesti z napisom: "Prvega junija ob šestih zjutraj imam zlato glavo. Nihče ni znal raztolčati tega napisa. Nekaj let nato je prišel tod mimo neki rokodelar in začel kopati na mestu, kamor je padla ob navedeni uri senca obeliska. Izkopal je 800.000 lir.—L. T.

Po čem je nevesta?

V starem veku so se sklepali zakoni pri Židih, Grkih in Rimljanih navadno na dva načina: Ženin je nevesto ali odkupil od svojega bodočega tasta ali pa jo je kratko malo ugrabil (ugrabitev Helene je dala povod za desetletno trojansko vojno, ugrabljene Sabine). Odkup je temeljil v dejstvu, da je s poroko odpadla staršem in njihovu sorodniku delovna moč, ki jo je bilo treba kakor koli nadomestiti. Ženin si je moral nevesto prislužiti z ročnim delom v družini tasta, ali pa si jo odkupiti od njega, naj je že plačal zanjo zahtevano ceno ali pa dal dogovorjene darove.

Odkup neveste je še dandanes v navadi po svetu. Nas zanima, po čem je v posameznih deželah nevesta.

V Evropi je odkup neveste v navadi le še med albanskimi in jugoslovanskimi mohamedanci. Do leta 1932 je znašala povprečna cena zanj 10.000 dinarjev, ki pa je bila previsoka; zato je kongres mohamedanske duhovščine določil v avgustu leta 1932 enotno ceno 2500 dinarjev.

V Aziji opažamo navado odkupa v mnogih državah. V Indiji znaša navadna cena 200 rupij. V nekaterih pokrajinah se je poenostavila cena na deset in pol rupij za bogatine in reveže. So pa kraji, kjer je treba odšteti za neveste 20 volov in enega prašiča. Na Kitajskem določijo starši ženina in neveste sporazumno ceno, ki se plača ali v denarju ali pa v svilu, rižem in sadju. Dokler ni plačana kupnina, se nevesta ne izroči ženinu. Porok "na upanje" Kitajci ne poznajo. Vjatak, mongolsko pleme v severovzhodni Sibiriji, prodajajo hčer ženinu za vedro vodke. Nekateri tasje cenijo svojo hčer celo na tri vedra.

Na otoku Baliu si mora prislužiti ženina nevesto s trdim delom v hiši bodočega tasta. Čim više ceni tate svojo hčer, tem dlje časa mu mora ženina služiti. Cena znaša večkrat tudi nekaj mesecev napornega dela. Pri Samoancih ne poznajo za nevesto enotne cene. Plačati treba za njo prašiče, čolne, sulice, puške, smodnik. V Novi Gvineji stane nevesta toliko in toliko tabaka. V Ugandi je določena cena: 16 krav in 100 koz. Skromnejši so zamorci v Bagandi, kjer stane nevesta tri vola, šest šivank in majhno škaflo vžgalice.

Različni kraji, različne šege in različne cene.—L. T.

Pojav nove bolezni

V Trstu je zabeležen pojav čudne bolezni. Prvi simptom je: hudo razburjenje, ki požene bolnika vso kri v glavo. Nato bolnika od onemoglosti zvijajo krči, popade ga bes in nastopi nevarnost, da bolnik zblazni. Najhitreje se nalezejo te nove bolezni ljudje, ki so do nedavna nosili črne srajce. Specialisti so dognali, da je vzrok te nove bolezni člen o dvojzčnosti. Uspešnega sredstva zoper to bolezen še niso odkrili. Pravijo pa

NAŠE RADIOODDAJE V RUSIJO

Politika ameriške vlade je spodbujanje k obojestranskemu toku informacij in kulture, katera naj se preliva preko mej dežel. Najboljše sredstvo komunikacij je kratkovalovni radio. To dejstvo priznavajo mnoge vlade, tudi naša. Tekom vojne je urad za vojne informacije dnevno oskrboval radiooddaje po vsem svetu. Ti programi so bili poznani pod imenom "Glas Zed. držav Amerike." V prvem letu miru so te mednarodne oddaje postale funkcija našega državnega oddelka. Tekom splošnega omejevanja vojnih služb in agencij, se je tudi urad za vojne informacije znatno okrnil in oddaje se je omejilo na samo 18 jezikov. Že lansko leto pa se je to število povečalo in v februarju letos je bil dodan 25ti jezik, ko se je pričelo s kratkovalovnimi oddajami, namenjenimi Rusiji.

Ameriški International Broadcasting Division, ki je v področju državnega oddelka, centrirajo svoje oddaje na predelje Moskva-Leningrad v U. S. S. R. Upati je, da bo "Glas Amerike" kasneje, ko bo državni oddelke razširil polje svojih mednarodnih radio oddaj, dosegel tudi ostala predelja Sovjetske Rusije, da bodo programe slisali tudi Ukrajinci, Belorusi, Georgijanci, Armenci, Tartari itd.

Naš začetni poskus radiooddaj v Rusijo je zbudil mnogo zanimanja. Newjorski listi so prinesli dolge storije o stvari in New York Times je celo prinesel prvo oddajo v celoti. Radio naznanjalec je dejal ruskim poslušalcem v tej prvi oddaji, da je glas Amerike del informativne službe, katere namen je govoriti svetu o Ameriki in ameriskem ljudstvu. Državni tajnik George C. Marshall je na svoji prvi časnikarski konferenci dejal, da bodo Zed. države skušale potem radija dati svetovnemu ljudstvu čisto in neskaljeno resnico.

V Moskvi je naš poslanik generalllantant W. Bedell Smith izrazil željo, da bi te ameriške radiooddaje pomagale razširiti temelj razumevanja in prijateljstva med ameriškim in ruskim ljudstvom. V tem smislu je bila ruskim poslušalcem podana prva oddaja, ki je bila v New Yorku oddajana ob eni popoldne, na Ruskem pa so jo slisali ob 9. uri zvečer po moskovskem času. Program je vključeval vesti svetovnega značaja, zatem je govornik obrazložil v posebni skici odnose med ameriško federalno vlado in vlado nekaterih držav. To je bila prva od serije razprav, ki so imele slediti o tem predmetu, torej o sestavu ameriške vlade. Dalje so bile na programu glasbene točke, po-

tem pesmi ameriških "kravljih pastirjev" ("cowboy songs"), kot tudi moderne kompozicije, temleječe na melodijah ameriškega zapada. Znanstveni del programa, ki je trajal celo uro, je vseboval opis uporabe novih sintetičnih kemičnih snovi proti kihanju (hay fever), kopirivni izpahkom na koži in proti naduhi v sapniku. Dalje je bil podan kratak opis o razvoju v fotografiranju s pomočjo infrardečih žarkov. Proti koncu programa je bila zaigrana Cole Porterjeva "Noč in dan", potem pa je bil podan ponovno kratak pregled vesti.

Kritika o programu prve oddaje je bila kmalu izrečena v ameriški ambasadi v Moskvi, kot tudi od strani nekaterih Rusov, ki so oddajo slisali potom svojih kratkovalovnih radio prejemnikov. To se je takoj ustrevalo in se programe nadaljnjih oddaj uredilo tako, da je bilo nudenih več svetovnih vesti in manj "govoričenja", a več moderne godbe.

V New Yorku je bil izbran in izvešan poseben štab ljudi, ki sestavljajo radiooddaje, namenjene Rusiji. Načelnik ruskega oddelka je Charles W. Thayer, ki je veteran ameriške zunanje službe, kajti bil je sedem let v službi ameriške ambasade v Moskvi, kot tudi v Nemčiji, Angliji, Iranu in drugod. Tekom vojne je bil član ameriške vojaške misije v Jugoslaviji. Kasneje je bil poseben svetovalec gen. Clarka v Avstriji. Poslan je bil tudi v Korejo, kjer je bil član sovjetsko-ameriške komise za vzpostavlo korejske vlade. Vsi člani ruskega oddelka so ameriški državljani. Dvanajst od teh je stalnih namestencev oziroma nastavljenih za dobo naših oddaj v Rusijo.—FLIS.

Nega naših nog

Človeške noge so kakor kolesa pri vozu. Če kolesa niso odščena in namazana, se tudi ne vrte in kolo se kmalu stre. Nič drugače ni z našimi nogami. Noge potrebujejo počitka in pa čisto čisto, zraven pa še malo posebne nege. V splošnem si obliko nog ne moremo dosti popraviti, ker nam je že prirojeno, kakšne noge bomo imeli, ali majhne ali velike, ali lepo oblikovane ali ne. Čiste in lepo negovane noge, so pa tudi vedno lepe. Umanjane, pa še tako lepo oblikovane noge, so pa tudi vedno grde. Kaj nam bi vse lahko povedali v bolnicah. Kakšne noge prinesejo ljudje s seboj! Blato zaraščeno v kožo, nohti izmalčeni in zrasli v kožo. Noht na nogi je kakor rastlina, ki potrebuje moč. Lepi, zdravi nohti na nogah pa so nam potrebni zato, da laže hodimo. Vsaj enkrat na teden bi si moral vsak človek temeljito izkoptati noge. V topli mlinici jih je treba držati najmanj deset minut, potem pa izplakniti še s čisto vodo. Po kopeli si porožimo nohte in vtremo v kožo malo masla. Poig tega pa si moramo, posebno poleti, umivati noge vsak večer, preden gremo spat.

Kako lahko je potem hoditi človeku z negovanimi nogami. Voda je za noge tako čudodelno zdravilo! In vode nikjer ne manjka, povsod se nam ponuja! Visoke pete in kratki čevlji so že marsikateri ženski pokvarili noge. V takih čevljih se prsti ukrivijo in na njih se napravijo kurja ocesa. Take ženske si niti v javnih kopališčih ne morejo privoščiti, da bi bile boste, ker jih je sram svojih pohabljenih nog.

Matere, naučite svoje otroke, da se bodo že v zgodnji mladosti zavedali važnosti zdravih nog. Nikoli jih ne pustite spat, ne da bi si umili noge. Le če bodo sami vse storili, bodo znali ceniti svoj trud in svoj uspeh.

DOPISNIKOM IN ČLANOM JEDNOTE

Kadar pišete Prosveti ali v glavni urad SNP, ne pozabite na naslovu napisati pošto ime, ulice 23 za besedo "Chicago". Na kuverti vselej napišite: Chicago 23. III. To bo olajšalo delo naših poštnih uradnikov, nam pa po-
spešilo dostavljanje pisma.

KURENT

STARODAVNA PRIPOVEDKA

IVAN CANKAR

(Nadaljevanje)

Šel je, kamor je držala cesta; ni se oziral, nič ni ugibal, nikogar ni vprašal za pot. Z lahko nogo je romal nizdol in vkraber, v hrib iz doline, v dolino s hriba. Pridružil se mu je kmet, ali komaj je dobro pozdravil; pridružil se mu je popotnik, ali predno je prosil vbojajme, je stal že sam na cesarski cesti, truden in lačen, kakor je bil. Nebo je bilo oblačno, soparica pa je žgala. Ko je zavzvonil poldan od vseh mnogoštevilnih cerkva naokoli, se je odkril tudi Kurent in si je obrisal z rokavom potno čelo. Tedaj se je ozrl in je ugledal človeka v razoru kraj ceste.

Starec je bil, bos in golorok. Glava je visela v razor, gole noge, črne od cestnega praha, pa so štrlele kvišku.

"Ali je zapel že svojo zadnjo pesem, ali je še ni?" je pomislil Kurent. Vzdignil je gosli, narahlo se je lok dotaknil strune; kakor iz velike daljave, od onstran neba, je zavzdihnila pesem; zavzdihnila je, vzdramila se je in je veselo zavrisnila.

Starec se je zganil, trudoma je odprl oči, napol oslepele od prahu in solca. Gledal je, videl ni; njegova duša pa je verno poslušala. Privkral v življenju so se nasmešila njegova oprane ustna.

"Zasluzil sem te, z bridkostjo sem te zaslužil, ti pozdrav iz paradiza!"

Siva brada se je zibala, zibaje je spremljala pesem, prelepo, nikoli zaslišano.

"Prisodil si bridkosti petinšestdeset let, vrhano mero in prevrhanu ... zdaj pa si videl samo, da to vedro več ne drži ... služil sem, doslužil po pravici, zahvaljen za to zadnjo milost!"

Tako je rekel in se je nasmešnil, duša pa je šla poslušat pesem še lepšo.

Kurent je stal ob razoru in se sklonil preko starca.

"Kdo si?" Odkod si prišel in kod si hodil, da si omahljen truden in prašen na to nerodno posteljo? Ali si bil za sužnja v daljnem mestu, pa si se napotil na stara leta domovino nadlegovat? Ali si bil za letca okrutnemu gospodarju, ki te je pogljal na cesto, ker ti je bila segla bolezen v stare noge? Ali si ti pobegnili sinovi na vse štiri strani, pa nisi več zmogel, da bi obdelal kameniti laz in se ti je sesula bajta nad glavo? Ali pa si morda romal od rojstva, nikjer doma, povsod nadloga?—Na hrbtu se ti pozna, da si nosil obilno; milost božja bo s teboj, če z nikomur drugim!"

Vesel je šel Kurent po svoji poti in nič ga ni skrbelo, ko je nenadoma razpuhnili soparico hladen veter in so debele kaplje udarile v cestni prah. Stopil je pod kozolec, ki je stal kraj ceste vegast in prazen. Prve kaplje so udarile za spomin in znamenje popotnikom, nato pa se je usulo nagosto iz sivih oblakov. Čez dobre pol ure je bilo na cesti blata za pol pedit, po jarkih in razorih pa se je pretakala rumena dežnica. Ko se je ploha polegla, je zagledal Kurent otroka na cesti. Šel je kakor starček, upognjen, s težkim korakom, ni se ogibal ne luž, ne blata; bos je stopal, čevlji je nosil na hrbtu. Vekal je s pustim, cvilečim glasom, kakor lačen pes na

gmajni. Naravnost pod kozolec se je nameril, tam je sedel na mokra tla, v dve gubi se je sklonil, obraz je prislonek na kolena ter je vekal neutrudoma.

Kurent se je ozrl nanj, le z rahlim prstom je vzdramil struno tolažnico; otrok je vztrepetal.

"Odkod, fant, in kam?" je vprašal Kurent. "Med ljudi, ki so me topli; topli me bodo na vekomaj!"

Ko je slišal Kurent take besede, se je sklonil k otroku in gosli so zapele pesem nadvse veselo.

"Oče, kje si? Kje si, o mati, da me ne vidiš?" je rekel otrok.

"Črni gozd bodi tvoj oče, tvoja mati zelena njiva!" so pele gosli.

Otrok je slišal pesem in sladkost mu je prešinila srce.

"Glej, velik je svet! Če so ljudje hudobni vsi, eden med njimi je blag. Pojdem, da ga poiščem!"

Tako je pomislil otrok.

"Velik je svet in lep neizmerno! Eden med vsemi, eden je blag! Pojdi in išči; Bog te bo vodil—kadar ga najdeš, drugim povej!"

Tako so pele gosli.

"Pojdem, poiščem!" je rekel otrok. Obšla ga je sladka dremavica, zleknil se je na mokra tla, roke je sklenil pod vratom in je zaspan; tiho, še tišje je pela pesem, utihnila je.

Kurent se je sklonil nad otroka, pogledal mu je v lice, pregledal usahlo od vsega hudega.

"Odkod prihajaš in kam si se nameril? Ali si vinski sin hlapca in dekle, v svet poslan za božjo srečo? Ali si kajzarjev sin, materin edinec, v črno šolo obsojen, med krivičnike in rabeljne? Ali pa nisi videl ne očeta, ne matere, na to cesto postavljen, kakor kamen in kakor z veje list?—Kdorkoli, Bog ti bo milosten; ob prvi uri ti je križ naložil, ob zadnji ti ga bo odvzel!"

Nebo se je zvedrilo, Kurent je šel, kamor je pot držala. Klanci so bili zmirom bolj strmi in kameniti, holmi zmirom višji; globeli so se ožile in stiskale, komaj še je bilo prostora za potok in stezo. Ko je stal Kurent na najvišjem hribu, je zaukal od radosti. Tik pod njim strme rebri, črne globeli; vsenaokoli šumeči, rumeni gozdovi, daleč pod svetlim nebom ravan brez konca; srebrna megla je puhtela iz nje naravnost proti nebu, kakor sveta Abelnova dantev. Zemlja je prepevala, zamaknjena sama v svojo lepoto.

"Tod bodo živeli veseli ljudje!" je vzkliknil Kurent; sladak spomin je spreletel njegovo srce.

Šel je dalje, kakor je držala kamenita pot. Komaj pa je dobro stopil, se mu je zazdelo, da so se zaprla vrata za paradizem in da je prišel v deželo bridkosti. Sam ni vedel, kedaj je ugasnila nebeška luč; nebo se je omračilo, ko solnce še ni bilo za hribom.

Kurent se je ozrl in strah ga je bilo vsega, kar je videl.

Pokrajina pred njim je bila črna in žalostna. Kurent je rekel: "Tukaj je Bog zaprl dlan, ko je trosil svoj blagoslov!"

(Dalje prihodnjic.)

slišali o partizanih vse do konca vojne, da je treba nam mnogo podrobneje vse razložiti in marsikakšno stvar dvakrat ali trikrat povedati."

Sepi se je pridružil Toniju:

"Nedavno je na primer prišel k nam iz Sobote nekdo čitat našo novo ustavo. Prišel je, prečital je, in odšel. Če ne bi bilo Pepija, ki nam je kasneje vse obrazil, tudi jaz ne bi imel o vsej stvari mnogo več pojma, kot ga imajo drugi, ki ga nič nima-jo."

Ko so tako jedli potico in srkali žganje, so se luparji sčasoma pomirili. Pomirila se je tudi Micka. Imela je sicer še eno pripombo, to namreč, da nekateri učitelji otrokom prepovedujejo, da bi se poklanjali "hvaljen Jezus", ampak zahtevajo, da se vsi otroci poklanjajo kot luteranji "dober dan", pa se potem luteranski otroci iz papinskih norčuejo, da so svojega boga zapili. Toda medtem je prišel pogovor že na domače stvari, na krave, na krmo, na zimo in mraz, na pomanjkanje vode in družba se je začela razhajati.

Zunaj je bila svetla noč. Šnež se je lesketal v mesečini. Sosedje so se glasno pospravljali in si želeli lahko noč.

Sepi je vzel otroka, vsakega pod eno roko, in se spustil mimo Balazeve mlake ob jarku nizdol skoz majhen gozdiček. Žal mu je bilo, da tudi on ne ve toliko kot Pepi. Obenem mu je bilo toplo, ker je čutil, da je od vseh Pepiju najbližji.

Toni je krenil navkreber. Ni imel daleč do doma. Misli je na sina, ki je nekje daleč v mestu in ki mu piše pisma, ki se vedno uredničujejo in ki delajo njemu, Toniju, dober glas, čeprav se on sam s svojim delom ne bi imel z ničemer pohvaliti.

Pepi je odšel vzdolž meje po rebri. Imel je najdalje. Žal mu je, da se zopet ni obvladal v pogovoru.

"Prav ima Toni," je ponavljal pri sebi Pepi, "premnogi, ki prihajajo semkaj, preradi pozabljajo, da so bila za to ljudstvo vojna leta, leta mraku, da to ljudstvo ni skoraj nič slišalo o partizanih vse do konca vojne in ni bilo deležno prednosti osvobodene ozemlja in področij, kjer je lebdele naša osvobodilna beseda vse od početka vojne."

V mislih je delal načrte, kako in na kaj bo obrnil pogovor naslednj večer, da bi prinesel žarek partizanstva tudi svojim najbližjim.

Micka je odšepala čez sosedovo njivo do svoje hiše—ena noga ji je bila od rojstva krajša od druge. Ni bila zadovoljna s seboj. Zopet se niso uresničile čenče, ki jih je ona nedavno prenašala. Sklenila je, da ne bo več verjela čenčam. Tako je bila že mnogokrat sklenila, ampak je svoj sklep ob vsaki novi čenči spet prelomila. To pot bi se bila zaobljubila, da sklep ne bo več prelomila, ko se ne bi bala, da je tudi zaobljuba ne bo zadržala. Nekaj je sklenila: ono "hvaljen Jezus" in "dober dan" mora čimprej vreči Pepiju v obraz.

Vedeti moramo, da tudi težje oblike angine, celo davica, začno navadno z nedolžnimi znaki vnetja ustnega ozadja. Za to je važno, da vsako vnetje grla budno spremljamo in zdravimo že od začetka. Marsikdaj se je izkazalo, velikokrat žal prepozno, da gre pri začetnih znakih navadne angine, za davico. Zato je pametno, da bolnika z angino

GIVE TO FIGHT

AMERICAN CANCER SOCIETY

O angini

Angina ali vnetje mandeljnov in njih okolice je ena najbolj pogostih bolezni. Saj je malo-kdo, ki se lahko pohvali, da ni bil nikdar bolan na angini. V veliki večini primerov je angina precej nedolžna bolezen. Vendar pa za poznavalca angine ni tako nedolžna kot se videti in marsikatera angina se konča z usodnimi posledicami.

Kaj je prav za prav angina in kako pride do obolenja? Z imenom angina označujemo v zdravstvu vnetje žrelnega loka, torej ustnega ozadja in mandeljnov. Kakor je zadeva videti enostavna, vendar je angin več vrst, tako po obliki, kakor po težji obolenja in po nevarnosti, ki jo lahko predstavlja. Ni vsaka angina posledica prehlada.

Angina nastopa kot spremljevalka nekaterih vročinskih nalezljivih bolezni, n. pr. škrlatinke, šena in drugih. Lahko je predhodno obolenje sklepnega revmatizma. Navadno pa je angina posledica delovanja bakterij, ki so navadni gostje v naših ustih in se naglo razmnožujejo zaradi prehlada ali kemičnega učinka in ki s svojimi strupi povzročajo težje ali lažje vnetje v občutljivi žrelni sluznici.

Nekateri angine so lahke narave; kadar gre za vnetje žrelnega loka in lažjo obolenost mandeljnov. Pri vnetju težje narave pa pride do ogrojitve ali celo do ran na mandeljnih. Če se mandeljni ognojijo, se razvije na njih tur ali absces, ki je nevaren v kolikor preide gnoj lahko v kri ali pa ker povzroča resne težave v požiranju in dihanju.

Marsikatera angina je že povzročila zadušitev bolnika, če ni bil pri roki zdravnik, ki je z zarezo odprl absces in rešil bolniku življenje.

Angino spremlja redno vnetje sluznice, oteklina čeljustnih in podjezičnih žlez, vročina; obilno slinjenje, splošno nerazpoloženje in dostikrat kot odmev bolečina v srednjem ušesu.

Vedeti moramo, da tudi težje oblike angine, celo davica, začno navadno z nedolžnimi znaki vnetja ustnega ozadja. Za to je važno, da vsako vnetje grla budno spremljamo in zdravimo že od začetka. Marsikdaj se je izkazalo, velikokrat žal prepozno, da gre pri začetnih znakih navadne angine, za davico. Zato je pametno, da bolnika z angino

izoliramo vsaj toliko časa, dokler ne ugotovimo, da gre res za angino in da je obolenje za davico izključeno.

Angina je nalezljiva in vsak bolnik naj pazi, da s kašljanjem ali bljuvanjem ne okuži otrok, kajti nikdar ne moremo dovolj poudariti, da je lahkomišelnost obolelih lahko usodna, posebno kadar gre za majhne otroke.

Zdravljenje angine je danes, odkar razpolaga zdravstvo z učinkovitimi kemičnimi zdravili, kaj enostavno. Zelo uspešno sredstvo zoper angino so sulfamidni preparati. Pri vsaki angini bomo pa poleg tega pazili kolikor najbolj mogoče na ustno snago. Zato bomo pridno grgali z razredčenim vodikovim dvokisom ali s hipermanganom ali kakim podobnim sredstvom. Bolnik naj ostane v postelji, še posebno, če ima vročino, uživa

Razni mali oglasi

VAŠI PRIHRANKI
SO DOBRO DOŠLI

PREMOŽENJE
NAD
12½ MILIJONA

NAROČNIKOM

Datum v oklepaju, na primer (March 31, 1947), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravčasno, da se vam list ne ustavi.

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabita za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ, DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue . . . Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni naročniki. List Prosveto stane za vse enako, za člani ali nečlane \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri zasessu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveto je v resni lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveto. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveto je:

Za Zdrul. dršavo in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolice je \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 6.50
2 tednika in 3.60	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.80
4 tednike in 1.20	4 tednike in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50
Za Evrope je \$6.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. družine št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledoč članov moje družine:

2. Čl. družine št.

3. Čl. družine št.

4. Čl. družine št.

5. Čl. družine št.

Mesto Država

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Pogovor pri Šporekovih na Goričkem

Vran

(Nadaljevanje in konec)

"Selili bodo, selili. Seveda bodo selili. Prišli bodo Angleži in Amerikanci in bodo selili. Najprej tiste, ki so svoje hiše branili; potem tiste, ki so v OF vstopili; potem tiste, ki so se zdaj vključili v delo obnove . . . Se še spominja, kako si vse to pridigala še pred pol leta. Pa je prišla mirovna konferenca in še druge konference, pa se je pokazalo, da nas nihče nikamor ne bo selil in da je bila beseda Jugoslovancem tako močna, da so jo poslušali s spoštovanjem tudi tisti, ki jim ni nismo nič kaj pri srcu."

Pa je pomagal Sepi: "Seveda, selili bodo, selili. Tako bodo selili, kakor so nam poročali ob zamenjavi denarja vse, kar je bilo preko pet tisoč, kakor si ti, Micka, prinesla glas iz Bodenc. Tako gotovo nas bodo selili, kakor gotovo se je naš dinar zamenjal z ameriškim dolarjem, kot si ti, Francek, zvedel pri Gradi."

Zdaj pa se je Franci razhujal: "Kaj ne bodo selili, ko pa še vedno pretijo, da bodo selili. Serdeški učitelj je krompir pobiral, pa je povsod govoril: "Zapišite, zapišite, krompir, ki ga krijete. Če ga ne zapišete, vas bomo kar preselili." In učitelj je v OF, on bo že vedel. Pa njegova tajnica kar naprej sili deco, naj se vpiše v mladino, si-

cer, pravi, vas bomo preselili. Naši Nemci so nekoč kot neumni hiteli, da se vpišejo v Kulturbund, pa vidite, kako se jim je zgodilo, čim je vojna končala."

Vencarjev Toni je doslej molčal. Zdaj pa je tudi on posegel vmes: "Naš sin piše, da nikogar ne bodo selili. In jaz mu verjamem. Tudi glede denarja je pisal, da se bo samo menjal, ne pa da bi hotel kdo pri tem kmeti in delavca kakor koli prikrajšati. In tako je tudi bilo. Tudi je pisal, da sem k nam nikoli več ne bo prišla niti Avstrija niti Vogerska. In ni prišla niti Avstrija, niti Vogerska. Tudi je pisal, da bomo kmalu rešeni potepuhov, ki nočejo delati in samo ponoči ropat hodijo, pa je res Ozna prišla, pa je vse očistila. Zdaj lahko na sredi ceste pustijo voz in kravo, in kruh in denar, pa boš vse še prihodnji dan našel."

Tonija so vsi poslušali, ker Toni je razumen mož, v vsej vasi najbolj pismen, sin pa mu je nekeje na odgovornem partizanskem položaju—kroži govorica, da sedi navadno prav blizu ministr.

Kup semena na stolu je šel h kraju. Francijeva žena je že v tretje mirila otroka v zibelki, ki se je budil kar naprej zavoljo glasne govorice. V sobi se je slišalo tiktakanje ure in lučenje semena.

Franci se je umaknil, ni ugovarjal. Žal bi mu bilo, če bi se sosedje razšli z gnevom na njegovo ali pa na druge, predvsem zato, ker bi imel le on škodo, če bi kdo v drugo izostal, in pa tudi zato, ker je dajal sam pri-

sebi na tihem prav Vencarjevu in mnogokrat celo Pepiju, čeprav so ga na tihem vedno gladale misli, ali lepega dne vendarle ne bodo postale čenče resnice, pa bi on moral zapustiti grunt, na katerega se je tako težko priženil.

Ko je kup semena na mizi plahnel do kraja, je Francijeva prinesla bele orehove gibanice in žganja.

To priložilo je uporabil Pepi. Govoril je, kako po drugih krajih niti črnega kruha nimajo, kako so drugod Lahi in Nemci celo sadno drevje posekali, tako da zdaj ni niti sadja, niti mošta, niti žganja; kako je v drugih deželah, kjer je vojna pustila mnogo manjše razdejanje, kakor pri nas, iz dneva v dan slabše, kako ima pri nas ljudstvo samo oblast v rokah in kako smo sami krivi, ako se ponekod še vedno repenčijo na takih položajih isti ljudje, ki so tudi večeraj izkoriščali delavca in kmeta, kako ni prav soditi celote po posameznih primerih, kako ni treba napake posameznikov posploševati na vse.

"Mi smo v partizanih ljudem vedno tako govorili," je nadaljeval, "in pokazalo se je, da smo imeli prav. Sopotniki, ki si se nam pridružili iz računa, so prej ali kasneje odpadli, oni pa, ki so grešili iz nevednosti, so se na napakah učili in se popravljali."

"Saj tudi mi nismo tako slabi ljudje," je dodal Vencarjev Toni. "Ampak premnogi, ki prihajajo semkaj, preveč radi pozabljajo, da so bila za naša leta vojna—leta teme, da mi nismo nič

PROLETAREC

Je v boju za pravice delavcev 42 let.

NAROČITE SI GA!

Stane za celo leto \$3. za pol leta \$1.75.

. za tri mesece \$1.

STE SI

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1947, še naročili?

Stane \$1.50. Za v stari kraj \$1.65.

V zalogi imamo tudi Adamičeve ter razne druge angleške knjige. In pa VELIKO SLOVENSKE. Pišite po cenik.

Naslov:

PROLETAREC

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS